

Motion till riksdagen

1988/89:Sf360

av Barbro Sandberg och Kenth Skårvik (båda fp)

Handikappersättningen

Handikappersättningen är avsedd att kompensera personer med funktionshinder för de merkostnader dessa medför. Det kan t.ex. handla om kostnader för arbetsresor med egen bil eller om att man behöver mycket hjälp i den dagliga livsföringen.

Handikappersättningen utgår med 34, 50 eller 65 % av basbeloppet. I budgetpropositionen aviserar regeringen att den avser att komma med förslag om ytterligare en lägre nivå, vilket det länge har funnits behov av.

Ett stort problem med handikappersättningen är den olika behandlingen mellan försäkringskassorna. Om handikappersättning beviljas och vilken nivå den skall ligga på, är beroende av de bedömningar som socialförsäkringsnämnden gör. De rekommendationer som utfärdats av riksförsäkringsverket lämnar uppenbarligen stort utrymme för variationer. Rättssociologen Antoinette Hetzler i Lund har gjort en undersökning av hur stor del av förstagångsansökningarna om handikappersättning som avslogs under en tidsperiod 1986/87. Hon har kunnat visa att vid vissa socialförsäkringsnämnder är andelen avslag så hög som ca 40 %, medan den vid andra inte är mer än 10 %. Man kan knappast anta att grunden för ansökningarna skiljer sig i någon större grad, varför man måste anta att skillnaderna i antal avslag måste bero på olika bedömningar i nämnderna.

Det är ganska naturligt att bidragsformer som bygger på bedömningar av enskilda personers förhållanden också måste uppvisa olikheter i behandlingen. Det är en värdefull poäng i handikappersättningen att man kan ta hänsyn till mycket skilda förhållanden. Men när det uppstår så stora variationer i avslag på förstagångsansökningar som Hetzler visar, så handlar det om systematiska olikheter i bedömningar. Det är inte acceptabelt.

Ett annat problem emanerar från en dom i försäkringsöverdomstolen från 1981 (mål nr 1722/80:2). En person hade sökt handikappersättning bl.a. för merutgifter i samband med arbetsresor med egen bil. Ansökan avslogs av försäkringskassan med hänvisning till att den sökande kunde få färdtjänst. Den sökandes besvär avslogs av försäkringsöverdomstolen. Detta rättsfall har sedan varit vägledande för likartade ärenden i Lund. I vilken utsträckning tillämpningen är mer spridd i landet är inte känt.

Försäkringsöverdomstolens ställningstagande visar hur myndigheter kan se helt olika på samma företeelse och hur detta får konsekvenser för den enskilde. Försäkringsöverdomstolen har uppenbarligen ansett att färdtjänst är det normala sättet att resa för personer med funktionshinder. I andra sammanhang betraktas färdtjänst dock som ett komplement som

skall användas när inga andra färdmedel står till buds, d.v.s. när den enskilde varken kan använda allmänna kommunikationer eller egen bil.

Dessa exempel visar på nödvändigheten av att göra en översyn av regler och tillämpning av handikappersättningen. I det sammanhanget bör man också ta ställning till om fritidsresor med egen bil skall kunna utgöra grund för handikappersättning.

Riksdagen bör hemställa hos regeringen om en översyn av handikappersättningen i syfte att åstadkomma en större enhetlighet mellan socialförsäkringsnämnderna vid bedömningen av rätt till handikappersättning. Översynen bör också innefatta den felsyn som enligt vår uppfattning kommer till uttryck i försäkringsöverdomstolens i motionen nämnda dom.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär en översyn av handikappersättningens praktiska tillämpning i enlighet med vad som anförts i motionen.

Stockholm den 24 januari 1989

Barbro Sandberg (fp)

Kentth Skårvik (fp)